

Atskaite par dalību EK darba grupā Kopējā lauksaimniecības politika

7. februārī 2020. Briselē

Darba grupā piedalījās LZF eksperte Agnese Hauka.

1. EK Lauksaimniecības un lauku attīstības komisāra Janusz Wojciechowski uzruna

Lauksaimniecības un lauku attīstības komisārs Wojciechowski runa ietver visas vērtības un mērķus, kas ir iekļautas KLP politikā, *Green Deal*, Farm2Fork (F2F). Runu noslēdzot, **uzsver, ka rūpēsies, lai lauksaimniecība un mežsaimniecība būtu *Green Deal* priekšplānā.**

Sociālo partneru komentāri:

Food&Drink Europe: norāda, ka pārstrādes nozari nevajag aizmirst, jo katrs jauns pasākums, kas jāievieš lauksaimniekiem, palielinās izejmateriālu cenas, kas sadārdzinās arī gala pārtikas cenu.

GreenPeace: *Green Deal* tas ir uzsvērts, bet kāpēc KLP un *F2F* nav iekļauta īpaša atruna par lopkopības saimniecībām – būtiski ir noteikt, ka lauku attīstībai sociālekonomiski būtiskās ekstensīvās saimniecības ir jā saglabā, bet vairāk jāierobežo intensīvas lopkopības negatīvās sekmes CO² izmešos.

CELCAA: Šobrīd vīna nozare ir lielā mērā atkarīga no importa un *GreenDeal* ir jāiekļauj vīna sektora attīstība.

Komisāra Wojciechowski komentārs: Atbalstu lopkopībai var sniegt izmantojot dzīvnieku labturības pasākumus, atbalstīt dzīvnieku pārvietošanas attālumu samazināšanu. Apzinās, ka lauksaimniecība un pārstrādes nozare ir cieši saistītas. Piekrīt, ka ES ir zaudējusi daudz **mazas saimniecības** (3 milj.), tostarp daudz lopkopības saimniecības un tā nav pareizā virzība. Praktiski *GreenDeal* ideja ir zināma mērā atgriezies pie senās prasmes, kā ietvaros bija **daudznazaru saimniecības**, kuras saimniekoja saskaņā ar dabu – bija gan lopi, gan putni, gan dārzeņi, gan graudaugi. **Ir jānovērs situācija, ka lielās saimniecības pārņem tirgu, bet mazās saimniecības iznīkst.**

COPA-COGECA: norāda investīciju nepieciešamību, lai radītu konkurētspējīgu lauksaimniecības nozari, jo nav iespējams nozarei piesaistīt jaunus lauksaimniekus, ja viņi nevar sektorā nodrošināt tādus ienākumus kā viņu vienaudži citās nozarēs un pilsētās. Precīzā lauksaimniecība aizvien ir būtiska saimniecību darbības pilnveidošanai, konkurētspējas palielināšanai un videi draudzīgu metožu nodrošināšanai.

CEJA: Jauno lauksaimnieku organizācija augstu novērtē klimata saglabāšanas un aizsargāšanas mērķu noteikšanu un apzinās, ka tieši jaunie lauksaimnieki būs tādas lauksaimniecības metožu ieviesēji, kuri veicinās pozitīvu klimata izmaiņu īstenošanu.

EFFAT: Šobrīd daudz uzmanība tiek veltīta klimata mērķiem, bet tikpat nozīmīga ir arī sociālā dimensija – darba apstākļu (darba algas un savstarpējās vienošanās), darba aizsardzības un drošības jautājumi, kā arī darbinieku apmācība. Runājot par

starptautiskajiem tirdzniecības līgumiem, darba vides un pārtikas kvalitātes jautājumiem jātiek noteiktiem tikpat stingri, kā saimniekošanas prasības ES ražotājiem.

ELO: Ievērojot pieaugošo tirgus pieprasījumu pēc bioloģiski ražotiem produktiem, daudz vairāk jāatbalsta un jāsekmē bioloģiskās lauksaimniecības prakses ieviešana, kas sekmētu ilgtspēju.

MONTANA: Kalnaino apvidu teritorijas ir piemērotas vides jautājumu risināšanai – kalni nav iedomājami bez pļāvām un ilggadīgajiem zālājiem. Nedrīkst pieprasīt lauksaimniekiem veikt papildu prasības, ja tai pašā laikā tiek atvērts tirgus importa produktiem, un visiem ir skaidrs, ka nespēs konkurēt ar mazāku prasību apstākļos ražotiem produktiem.

Komisāra Wojciechowski komentārs: Mēs nevaram piespiest lauksaimniekus ieviest obligātos pasākumus – **lauksaimnieki ir jāatbalsta un jāiedrošina veikt papildu aktivitātes** klimata mērķu sasniegšanai. Lauksaimniekus ir jāiedrošina sasniegt augstākus standartus, nevis birokrātiski piespiežot. Mēs vēlamies jaunus cilvēkus iedrošināt palikt laukos un nodarboties ar lauksaimniecību – atbalsts aizvien ir neadekvāts un, kaut arī katrā dalībvalstī situācija ir atšķirīga, paaudžu nomaiņa lauksaimniecības nozarē ir būtiska. KLP nav vienīgā lauku attīstības politika – arī kohēzijas politikai ir liela nozīme, kuras līdzekļi līdz šim lielākoties ir novirzīti pilsētu attīstībai. Jāpanāk, lai ES importētie produkti tiktu ražoti ar tādiem pašiem standartiem kā ES tirgū.

BirdLife Europe: Putnu indekss ir jāiekļauj kā izmērāms rezultāts KLP Stratēģiskajos plānos.

EURAF: *Agroforestry*. Mežs, ilggadīgie zālāji un ilggadīgie stādījumi tiešā veidā palīdz bioloģiskā daudzveidības saglabāšanai un palielināšanai, CO² samazināšanai. Politika ir jāveido, balstoties uz zinātniskiem pierādījumiem. Vajadzīgas tādas modernas saimniecības, kas tiek savienotas ar citām nozarēm un zinātnēm – turklāt lauksaimniekiem ir jāsniedz zināšanas un konsultācijas par labākajiem risinājumiem, kā efektīvi apvienot lauksaimniecisko darbību ar bioloģiskās daudzveidības un klimata mērķu sasniegšanu.

CETTARR: Traktortehnikas ražotāju asociācija. Precīzā lauksaimniecība un efektivitāte, kā arī tehnikas kvalitāte tiešā veidā uzlabo ražošanas produktivitāti, darba aizsardzības jautājumus un vides mērķu sasniegšanu.

SMEUnited: SME ir liela loma ilgtspējīgas un efektīvas pārtikas piegādē. Nozīmīga ir arī nelauksaimnieciskā mazo uzņēmumu attīstība, kas palīdz arī lauksaimniecības produktu realizācijā. Būtu vajadzīga analīze, cik ļoti un kā SME var palīdzēt *GreenDeal*, *F2F*, kā arī KLP stratēģisko mērķu sasniegšanā.

Komisāra komentārs: Klimata mērķu sasniegšanai tiks veiktas reālas aktivitātes, tas nepaliks tikai papīra formātā. Gan politiska, gan praktiska rīcība notiek sadarbībā ar Eiropas Parlamentu un dalībvalstīm Stratēģisko plānu izstrādē. Inovatīvām tehnoloģijām jābūt balstītām uz objektīvām zinātniskām analīzēm - mums ir jābūt pārliecinātiem, ka inovācijas ir ne tikai ekonomiski efektīvas, bet arī drošas videi un cilvēkiem. Ir paredzēti 10 miljardi EUR pētniecībai agro-biznesa industrijās – tieša praktiska ietekme un rezultāts būs prioritāte. Sociālo partneru iesaiste nacionālo stratēģisko plānu izstrādē ir pati nozīmīgākā, lai sasniegtu KLP stratēģiskos mērķus. **Lauksaimniecība ir videi draudzīga, bet lauksaimniecības politikai ir jābūt arī lauksaimniekiem draudzīgai.**

2. Eiropas Zaļais kurss un KLP reformas /Tassos Hanoitis, Director DG AGRI-C/

Tiek sniegta vispārēja informācija par *Green Deal*. Informācija par *Green Deal* latviešu valodā pieejama https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lv

Sociālo partneru komentāri:

COGECA: ekonomiskā konkurētspēja. Datiem ir ne tikai jātiek ievākti, bet arī uzturētiem un analizētiem. Nākotnē vēl svarīgāk nekā līdz šim ir svarīgi ražotājiem, kooperatīviem, tirgum un sabiedrībai sadarboties kopīgu mērķu sasniegšanai.

COPA: Vai ekstensīva lopkopība būs labāka nekā pārraudzīta (saskaņā ar ilgtspējas mērķiem) intensīva lopkopība?

T.Hanoitis komentārs: Ekonomiskā un vides efektivitāte mūsdienās daudz vairāk var iet vienkopus nekā līdz šim. Problēmas ir jāapzinās un jārisina, tomēr lauksaimniecību nevar pretnostatīt vides mērķu sasniegšanai. ES ir daudzas metodes, ar kā palīdzību var sasniegt izvirzītos mērķus (*measures*) – mēs izvērtējam izvirzīto mērķu sasniegšanu, bet mēs nevērtējam izvēlētas metodes.

EURAF: Ja mēs importējam zemi no Dienvidamerikas, tas kaitēs videi. Digitalizācija ir lielisks business, Baltkrievi iegūs finansiālu labumu no pakalpojumu sniegšanas. Lauksaimniecības konsultāciju sistēmas jānodrošina ar lielākām zināšanām, ko tie var sniegt lauksaimniekiem.

IFOAM: Kādas ir juridiskās garantijas, lai pārliecinātos un nodrošinātu, ka dalībvalstu stratēģiskajos plānos tiek ievērotas ES KLP ambīcijas?

Food&Drink: Portugālē aizvien lielākā daļa lauksaimnieku ir gados veci un viņiem ir vājas digitalizācijas prasmes. Esošās tendences liecina par to, ka plānoto KLP izmaiņu rezultātā vai nu patērētājam par pārtiku būs jāmaksā vairāk vai no tirgus izstāsies gana daudz saimniecības un tirgum pietrūks primārie lauksaimniecība produkti. Pasaules tirgus un ražotāji neseko ES piemēram pārtikas kvalitātes un ražošanas standartu, kā arī klimata mērķu sasniegšanā. *FoodChain* sākas augsnē – no augsnes līdz galdam.

T. Hanoitis komentārs: Drīzumā visa pasaule sapratīs antibiotiku lietošanas nozīmi lopkopības nozarē, ko veicinās dažādās vīrusu saslimšanas, kā šobrīd korona vīruss Āzijā. F2F ir jāstiprina saimniecību orientēšanos uz tirgus pieprasījumu – bet saprotams, ka viens jautājums ir tas, ko patērētāji pieprasa, un otrs – ko viņi galu galā nopērk. Fakts, ka mums nav pieejami analītiski dati un kritēriji par putnu indeksa uzskaiti vai citiem rādītājiem, un tas kavē zinātni un ES politikas balstīšanos uz zinātni – šobrīd daudz lietas tiek veiktas brīvprātības ietvaros. Pārtikas deficīts būtiski ir palielinājies Āzijā un Āfrikā – Āzija ir veikusi pasākumus, lai nodrošinātu savus cilvēkus vismaz ar importu, bet Āfrika aizvien nepilnīgi. Vai mēs tiešām varam nodrošināt vairāk ar mazāk? Stratēģiskā plāna SVID analīzes sākuma posmā ir vajadzīga sociālo partneru iesaiste, bet tālāk Stratēģiskajam plānam ir jābūt arī saskaņotam ar Nacionālo Klimata rīcības plānu, Bioenerģijas plāns un citiem nacionālās attīstības dokumentiem. *Green Deal* un F2F ir jauni dokumenti, kam ir jābūt iekļautiem dalībvalstu Stratēģiskajā plānā. Tas ir arī **lauksaimnieku uzdevums, pašiem pārņemt veiksmīgo lauksaimnieku praksi, kā saskaņot saimniecisko darbību ar vidi saudzējošām darba metodēm – tas ir to lauksaimnieku uzdevums, kuri šobrīd pārkāpj vides un klimata mērķu kritērijus.**

3. Farm2Fork strategy in 2020 /Sabine Pelsser, DG SANTE/

Farm2Fork Strategy tiks publicēta 2020. gada martā. Tā ir ilgtspējīgai pārtikas nozarei. Nodrošināt pieejamu un ilgtspējīgu pārtiku, risināt klimata mērķus, vides aizsardzību, veicināt biodaudzveidību. Plānotie rezultāti – labāk izglītoti iedzīvotāji, efektīvāka pārtikas ražošanas sistēma (saražo vairāk ar mazāk resursiem), efektīvāks iepakojums un uzglabāšana, veselīgs patēriņš un pārtikas zudumu un atkritumu samazināšana, daudz ilgtspējīgāka saimniecību iesaiste. Šī stratēģija ietver globālā tirgus izaicinājumu – augsti ilgtspējas standarti pretēji zemākiem standartiem trešo valstu ražotājiem. Detalizēta informācija skatāma https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en.

Sociālo partneru komentāri:

IFOAM: bioloģiskā lauksaimniecības asociācija atbalsta *F2F* stratēģijas ilgtspējas mērķus. Aicina kā vienu no stratēģijas galvenajiem punktiem iekļaut virzību uz bioloģisko lauksaimniecību.

COPA–COGECA: Vai pārtika būs pieejama lēta? Lauksaimnieki nedrīkst tikt nepamatoti ierobežoti caur AAL un pesticīdu lietošanas aizliegumu.

Atbildot uz lauksaimnieku pārstāvju un citu sociālu partneru jautājumiem un komentāriem par drošas pārtikas ražošanu un pārtikas nozares ilgtspēju un patērētāju izglītošanu, S.Pelsser komentāri bija ļoti nekonkrēti – atkal un atkal tika atkārtoti *F2F* stratēģijas mērķi un ka viss iekļaujas tajos. Norāda, ka stratēģija ir izstrādāta, pamatojoties skaidru EK politisko gribu, un EK apzinās, ka *F2F* varētu radīt izaicinājumus lauksaimniecības un pārtikas pārstrādes nozarēs.

Atskaiti sagatavoja eksperte

Agnese Hauka